

گزارش فعالیت های موسسه پژوهشی کودکان دنیا/ سال 1397

بر اساس برنامه 10 ساله

مقدمه

در سال 1397 موسسه پژوهشی کودکان دنیا دست به یک ابتکار عمل موثر و پایدار زد. در این سال موفق شد که جزوه‌ی برنامه ده ساله به نفع کودکان ویژه 1397 تا 1406 را آماده سازی و منتشر کند. این جزوه حاصل ماه‌ها کار متمرکز پیرامون برنامه ریزی برای فعالیت های موسسه بود. انتشار برنامه ده ساله رخداد مهمی بود. آن هم در شرایطی که بخش بزرگی از سازمان های دولتی مرتبط با کودکان در رکود، انفعال و بی توجهی به مسایل پایه کودکان بودند. این جزوه بیشتر از آن که بتواند تفکر برنامه ریزی را در موسسه مطرح کند، تبدیل به امکانی شد تا بتواند این اندیشه را مطرح کند که کودکان در جامعه ما نیاز به برنامه ریزی های بلند مدت دارند. مسایل کودکان را نمی توان با فعالیت ها و یا برنامه های کوتاه مدت در قالب جشن و نمایشگاه .... پیش برد.

گزارش سال 1397 موسسه بر اساس برنامه های اعلام شده در این جزوه، تنظیم شده است و مروری داریم که تا چه میزان توانستیم بر اساس این برنامه پیش برویم

نکته ای بهت آور!

برنامه 10 ساله موسسه پژوهشی کودکان دنیا در تیر ماه 97 زمانی اعلام شد که جامعه از نظر اقتصادی با یک شوک رو به رو بود. به طوری که در ماه تیر قیمت ارزهای خارجی تا 5 برابر افزایش پیدا کرد. افزایش قیمت همه کالاها جامعه را در فضایی ملتهب قرار داد که پرداختن و توجه به برنامه ده ساله را روندی ایده آل گرایانه قلمداد کرد.

سازمان های دولتی در یک فضای رکود قرار گرفتند و تمام تلاش آن ها به این سمت بود تا بتوانند کارهای روزانه و یا ماهانه خود را پیش ببرند.

در جلسه های معرفی برنامه ده ساله موسسه، همه مدیران دولتی با تعجب و شگفتی برخورد می کردند و این که موسسه به چه فکر می کند و چرا واقعیت های موجود را در نظر نمی گیرد؟ تقریباً برخورد همه سازمان هایی که با آن ها در تماس بودیم به این گونه بود که ذهنیت خوش بینانه موسسه می تواند به ذهنیت ساده انگارانه نزدیک شود.

در عین حال همین فشار اقتصادی، سازمان های غیر دولتی را تحت تاثیر خود قرار داد. خانواده ها گرایش کمتری به شرکت در برنامه های آموزشی سازمان های غیر دولتی داشتند و خرید کتاب و منابع تقریباً نزدیک به صفر رسید.

مهدهای کودک و مراکز آموزشی نیز سعی می کردند بتوانند هزینه های جاری خود را تامین کنند. صرف وقت و هزینه گذاشتن برای برنامه های آموزشی، مشارکت در کارهای داوطلبانه و یا حمایت از پروژه های اجتماعی مورد بی توجهی قرار گرفت.

قرار گرفتن در چنین فضایی بی شک کار موسسه را بسیار سخت کرد. بسیاری از مخاطبان موسسه با بهت و ناباوری به برنامه ده ساله نگاه می کردند و با شک و تردید این برنامه را دنبال می کردند. این توضیحات فقط به این دلیل است که بخشی از شرایطی که در آن به سر می بردیم، مطرح شود و این که در چه فضایی هیات مدیره موسسه ایستاد تا ضرورت برنامه ریزی به نفع دنیای بهتر کودکان را مطرح کند.

مساله مهم این بود در چنین شرایط ضرورت برنامه ریزی به نفع کودکان شکل مهم تری پیدا می کند و خبر از این می دهد که می بایست روی این بخش کار کنیم و یا بتوانیم با برنامه ریزی امکانات و منابع موجود را به نفع کودکان هدایت کنیم.

وقتی همه سازمان های رسمی و دولتی خود را از برنامه ریزی برای بهبود وضعیت کودکان کنار می کشند و یا توان خود را برای حل و فصل شرایط و مشکلات موجود صرف می کنند، راهی نیست تا نیرو و جریانی این ضرورت را در سطح جامعه معرفی کند.

موسسه پژوهشی کودکان دنیا در کنار بسیاری از سازمان های غیر دولتی کودکان و در کنار شبکه دوستداران کودک از سال گذشته سعی کرده است که چنین نقشی را ایفا کند. این که مسایل کودکان جامعه ما نیاز به برنامه ریزی دارد.

این گونه است که بسیار مصر هستیم هر چه بیشتر فعالیت ها و برنامه های خود را براساس برنامه 10 ساله هدایت و سازماندهی کنیم مشارکت بخش های مختلف را برای این برنامه ها در کنار خود داشته باشیم.

رونمایی از برنامه ده ساله

جزوه برنامه ده ساله موسسه در نوزدهمین گردهمایی سالانه موسسه در تیرماه 1397 معرفی شد. در حقیقت ما برنامه های موسسه را از تیر ماه 97 براساس این جزوه پیش بردیم.

بخشی از تلاش های موسسه در این مسیر عبارت بود از :

- معرفی برنامه ده ساله در نوزدهمین گردهمایی سالانه با حضور 500 نفر از دوستداران کودک در سراسر کشور
- ارسال برنامه برای سازمان های مختلف دولتی و غیر دولتی
- معرفی برنامه برای وزارتخانه های بهداشت ، آموزش و پرورش و سازمان بهزیستی کشور در نشست های مختلف
- معرفی برنامه ده ساله برای تسهیل گران مرکز آموزش مشارکتی
- ترغیب جوانان به مشارکت در برنامه ده ساله در قالب کارگاه آموزشی با حضور 30 نفر از جوانان علاقه مند.

هدف اول : گسترش برنامه های مراقبت برای رشد و تکامل کودکان خردسال

1 – تمرکز بر دو سال اول زندگی :

در ارتباط با این هدف یک گروه تخصصی با حضور افراد علاقه مند به مبحث کار با کودکان خردسال تشکیل شد. در برنامه ریزی اولیه براساس هدف تعیین شده این گروه فعالیت خود را با حضور 15 نفر در دو بخش مادران باردار و کار برای دو سال اول زندگی آغاز کرد. از جمله

- نشست منظم هفتگی برای همفکری
- شناسایی گروه ها و افراد فعال در حوزه کار با کودکان زیر 2 سال
- جمع آوری منابع و تجربه های متنوع پیرامون تولد تا دو سالگی
- در این مسیر آشنایی با پروژه 1000 روز اول زندگی که پروژه جهانی است کمک موثری برای هماهنگ شدن با تجربه های جهانی بود.

فعالیت های گروه در سال 97 بیشتر بر شناسایی نیروها و جمع آوری منابع پایه گذشت .

2 – آماده سازی منابع

در سال 97 جزوه ای با عنوان مقدمات کار با کودکان خردسال آماده و در اختیار بخش انتشارات قرار گرفت. این کتاب حاوی مبانی کار با کودکان خردسال است که براساس کار با مربیان روستایی و مهاجران تنظیم شده است. این جزوه منبع ساده و موثری برای همه کسانی است که می خواهند با کودکان کار کنند .

3- زمین های بازی

توجه به زمین های بازی بیشتر در کانال تلگرام موسسه ترویج شد. ده ها پست در طی سال 97 در کانال موسسه به اشتراک گذاشته شد تا این که سازمان های دوستدار کودک بتوانند شورای شهر و شهرداری ها را به ساخت زمین های بازی ترغیب کنند.

4- دوره تربیت مربی کودک

یکی از دوره های بسیار موفق و موثر موسسه دوره تربیت مربی کودک است. تقریباً در سال گذشته 7 نوبت این دوره برای 250 نفر از علاقه مندان برگزار شد.

این دوره مجموعه ای از 9 عنوان کلاس آموزشی است که شرکت کنندگان تمامی این کلاس ها را تجربه می کنند.

همه کسانی که این دوره را گذرانده اند از آن به عنوان یک دوره بسیار کاربردی یاد می کنند که در عین حال نوع نگاه آن ها را، نسبت به کودکان و آموزش کودکان تغییر می دهد.

با توجه به هدف اول می توان دید که 3 فعالیت پیش بینی شده انجام شد و دو فعالیت را نتوانستیم پیش ببریم.

این دو فعالیت عبارت است از برگزاری نشست تخصصی با کارشناسانی که در حیطه نوزادان کار می کنند و فعالیت دوم نیز آماده سازی منابع تخصصی کار با نوزاد می باشد.

به نظر می رسد که این دو فعالیت در سال 98 می بایست پیگیری شود.

هدف دوم: گسترش برنامه های دوستدار کودک

ارتباط با سازمان های فعال در حوزه کودکان در شهرهای مختلف کشور یکی از اهداف بلند مدت موسسه است. در این هدف تلاش می شود علاوه بر انجمن های محلی و انجمن های منطقه ای ارتباطی بین سازمان های فعال در حوزه کودکان به وجود بیاید.

در برنامه شبکه دوستداران کودک همه سازمان های دولتی، غیر دولتی، خیریه، آموزشگاه ها، بخش خصوصی و حتی افراد علاقه مند به بهتر شدن زندگی کودکان دیده می شوند.

شبکه دوستدار کودک به نوعی یک فضای اخلاقی است که گروه ها و افراد علاقه مند را دعوت می کند که برای زندگی شایسته کودکان در مناطق خود با یک دیگر همکاری کنند.

در سال 97 این فعالیت ها در قالب برنامه های شبکه انجام شد:

1- توسعه فعالیت ها

- برگزاری کارگاه همفکری برای سازمان های دوستدار کودک در شهرهای رشت، قایمشهر، غرب مازندران،

- برگزاری جلسه های مقدماتی در ایرانشهر، زاهدان، شیراز، بم، کرمان، اراک و ساوه

- پیگیری جلسه های منظم هفتگی و ماهیانه در کرج، یزد

- کمک به نشست های آموزشی در مریوان، بجنورد

- برگزاری جلسه های توجیهی با معاونت اجتماعی استانداری مرکزی، خراسان رضوی

- کمک به شکل گیری گروه های کار در ساری

- همکاری با برنامه های اصفهان

- بخشی از فعالیت های شبکه در شهرهای مختلف عبارت است از: برگزاری جشن ها و مراسم

گوناگون در سطح شهر، توسعه برنامه جنبش پدري، برگزاری نشست های آموزشی، مشارکت در شادپیمایی عمونوروز در شهرها و روستاهای مختلف کشور،

2 - جلب مشارکت سازمان های غیر دولتی در تهران

در سال گذشته تلاش متنوعی برای جلب مشارکت سازمان های غیر دولتی در تهران به وجود آمد . یکی از برنامه های مشترکی که بخش بزرگی از سازمان های غیر دولتی کودکان در آن حضور داشتند برنامه پیشگیری از سوءتغذیه کودکان بود . در این مسیر سازمان های بسیاری همکاری صمیمانه و گسترده ای با این جریان داشتند . سازمان هایی چون : موسسه مادران امروز ، کانون توسعه فرهنگی کودکان ، خانه ای برای آینده ، انجمن دفاع از حقوق کودکان کار ، موسسه شکوفا ، کانون کوشا ، انجمن حامی ، انجمن امام علی ، انجمن حمایت از حقوق کودکان ، شورای گسترش فرهنگ صلح و..... این نوع مشارکت از سوی سازمان های غیر دولتی کودکان برای همکاری نوعی رشد و بلوغ کاری را بیان می کند که در نوع و در تاریخ سه دهه گذشته بی نظیر است .

3 - توجه به پزشکان دوستدار کودک

در سال 97 شبکه تلاش های متنوعی برای جلب مشارکت پزشکان با برنامه های دوستدار کودک انجام داد.

- از جمله ارتباط با جامعه پزشکان همدان
- ارتباط با پزشکان علاقه مند به مسایل کودکان در سطح کشور
اما در کل روند این کار در سال 97 خیلی به سرانجام مشخصی نرسید . پزشکان به چند دلیل خیلی در حوزه های اجتماعی فعالیت نمی کنند. یکی به خاطر مشغولیات فراوان جامعه پزشکان است و دیگر فضای مرکزی بودن فعالیت های آنان در قالب سازمان های مشخصی مانند سازمان نظام پزشکی و وزارت بهداشت است . یعنی این پزشکان به غیر از دستور العمل های این دو سازمان معمولاً فعالیت های دیگری را پیش نمی برند . نبود سازمان های غیر دولتی در حوزه پزشکی این مرکزیت را متأسفانه قوی کرده است . شبکه امیدوار است که در سال دیگر بتواند این برنامه را پیگیری کند.

4 - مشارکت در برگزاری نوزدهمین گردهمایی سالانه دوستداران کودک

نوزدهمین گردهمایی سالانه موسسه و انجمن های دوستدار کودک در 31 خرداد و اول تیر 97 با حضور 500 نفر از علاقه مندان از سراسر کشور در تهران برگزار شد . شبکه دوستداران کودک در شکل گیری ، سازماندهی ، جلب مشارکت افراد و اطلاع رسانی نقش بسیار موثری داشت . این گردهمایی با عنوان شادی پایدار مورد توجه شرکت کنندگان قرار گرفت .

5 - انجمن های منطقه ای

در سال 97 نیز تعدادی از انجمن های منطقه ای فعال بودند و در استان های مختلف فعالیت های گوناگونی را اجرا کردند . یکی از برنامه های مهم این انجمن ها مستند سازی فعالیت های انجام شده در دو دهه گذشته است . انجمن ها امیدوارند که بتوانند این مجموعه را به عنوان یکی از اسناد آموزشی منتشر کنند .

6 - انجمن های محلی

انجمن های محلی نیز یکی دیگر از برنامه های ارزشمند موسسه است که در سطح شهر تهران مدیریت می شود . این انجمن ها در محله های مختلف می کوشند که به ارتقا وضعیت آموزشی خانواده های یاری برسانند . در حال حاضر این انجمن ها در مناطق فوق فعالیت می کنند : 13 آبان ، هرندی ، منیریه ، دروازه دولت ، غرب تهران و... نشست های هفتگی و ماهانه و هماهنگ شدن این انجمن ها با برنامه های موسسه به طور مستمر در این سال ادامه داشت .

هدف سوم : توجه به تنوع در رویکردهای آموزشی

کمک به گسترش رویکردها و الگوهای آموزشی یکی از اهداف مهم و اساسی موسسه پژوهشی کودکان دنیاست. سال هاست که موسسه در این مسیر تلاش و فعالیت می کند. بخشی از فعالیت های انجام شده عبارت است از :

- همکاری با انجمن دستداران کودک اصفهان در برگزاری کارگاه آموزشی والدین
  - تشکیل گروه رویکردهای آموزشی و برگزاری چند جلسه برنامه ریزی
  - برگزاری چند کارگاه آموزشی مانند : آموزش در بستر زندگی ، آموزش مشارکتی ، صد زبان کودکی و... که در مجموع بیش از 150 نفر در این دوره ها شرکت کردند .
- با این که مراکز مختلفی در سطح کشور خود را منتسب به الگوها و یا روش های مختلف مانند والدین ، های اسکوپ ، انسان گرا ، مونته سوری و.... می دانند بسیار زیاد شده است ، اما ما در سال گذشته خیلی موفق به ترویج این الگوها نبودیم.

1 - مرکز آموزش مشارکتی

در بخش هدف سوم، جا دارد از فعالیت های مرکز آموزش مشارکتی یاد کنیم. این مرکز به عنوان یکی از معدود مراکزی است که سعی می کند با تمرکز بر یکی از رویکردهای آموزشی برنامه های خود را پیش ببرد .

مرکز آموزش مشارکتی در سال 97 ده ها پروژه بزرگ و کوچک را سازماندهی و اجرا کرد. فعالیت های این مرکز چنان گسترده و موثر است که نیاز دارد به طور جداگانه به بررسی و معرفی فعالیت های آن پرداخت

2 - پینوکیو باید حرف بزند

یکی از برنامه های موثری که موسسه در سال 97 انجام داد حساس کردن جامعه نسبت به برنامه های آموزش و پرورش بود .

این طرح با فعالیتی به نام پینوکیو باید حرف بزند با تصویری از پینوکیو که لب ندارد و نمی تواند صحبت کند، ارائه شد. از آن جا که سال هاست در ارزیابی های بین المللی پینوکیو به عنوان محبوب ترین چهره ادبیات کودکان معرفی شده است ، بهانه ای شد که کودکان باید حرف بزنند . اما مدارس فرصت حرف زدن را به دانش آموزان نمی دهد.

این حرکت موجب شکل گیری پویشی در سطح جامعه شد که خانواده ها از مدارس بخواهند تا فرصت بدهند که صدا و نظرات بچه ها در برنامه های آموزشی شنیده شود .

هدف چهارم : حمایت از سلامت، ایمنی و مراقبت از کودکان

سال هاست که حوادث یکی از مهم ترین عوامل آسیب برای کودکان محسوب می شود. از حوادث طبیعی تا حوادث جاده ای و خیابانی و حوادث خانگی.

موسسه در سال گذشته برای ارتباط با وزارت راه ، شهرداری تهران ، دفتر سلامت وزارت بهداشت و... تلاش هایی را انجام داد ، اما متأسفانه یکی از ناموفق ترین طرح ها و برنامه هایی است که موسسه در 30 سال گذشته در دستور کار خود دارد.

هیچ سازمانی به طور رسمی حاضر به همکاری نیست. وزارت راه در نشست های متعدد اعلام کرده است که ما شورایی برای نظارت بر حوادث رانندگی داریم. وزارت بهداشت نیز اعلام می کند که ما برنامه داریم ، اما هیچ سازمانی برنامه مکتوب خود را به ما اعلام نمی کند تا حداقل ما براساس برنامه های ملی هماهنگ شویم.

سازمان بهداشت جهانی آمار مرگ و میر شهروندان ایرانی را بالای 24 هزار نفر اعلام می کند. وزارت راه می گوید که این آمار بدبینانه است و حداکثر 17000 نفر تلفات در ایران ثبت شده است .

به نظر می رسد برای کارشناسان وزارت راه و وزارت بهداشت آمار 17 هزار مرگ و میر طبیعی است ، اما آمار سازمان جهانی بهداشت بدبینانه است .
در تمام سال گذشته هیچ یک از ارتباط ها ، تماس ها ، نامه نگاری ها و درخواست برای جلسه و برنامه ریزی های ما به سرانجام نرسید .
ما در یک بن بست شگفت انگیز گیر کرده ایم .

هدف پنجم : سبز کردن محیط

1 - پیگیری طرح جنگل توران

درصدد هستیم که مراکز آموزشی از مهدهای کودک تا دانشگاه ها را ترغیب کنیم تا به کاشت درخت و توسعه جنگل ها مشارکت کنند . کودکان ، نوجوانان و خانواده های آن ها یک امکان بسیار گسترده در تمام کشور هستند که می توانند به جنگل کاری کمک کنند .
- چند مرکز آموزشی وابسته به موسسه در تهران و شهرهای مختلف داوطلب شدند که در این طرح مشارکت کنند . اما مساله مهم زمینی است که می بایست از اداره منابع طبیعی در اختیار نیروهای داوطلب قرار بگیرد .
- ارتباط با اداره منابع طبیعی استان تهران برای درخواست زمین جهت کاشت درخت
- همکاری با موسسه نهال برای ارتباط با سازمان محیط زیست نوشهر جهت کاشت درخت در زمینی که از سوی این مرکز معرفی می شود .
- نامه نگاری با شهرداری تهران جهت معرفی زمین برای کاشت درخت
- و ....
اما تا کنون متاسفانه هیچ یک از این ارتباط ها به سرانجام نرسیده است .

2 - معرفی برنامه کشت و کار

اما معرفی برنامه کشت و کار به ویژه در مهدهای کودک و مراکز آموزشی به شکل گسترده در جریان است و گزارش های مبسوطی از این مراکز در دست است که چگونه کودکان و نوجوانان با ضرورت کشت و کار آشنا می شوند .
کانال تلگرام و اینستاگرام موسسه نیز به طور منظم اخبار ، برنامه ها و فعالیت های مرتبط با این موضوع را منتشر می کند .

3 - گلدان های پشت پنجره مه لقا ملاح

طرح ترویج خانواده ها به گذاشتن گلدان پشت پنجره خانه ها یکی از برنامه هایی است که به منظور سبز کردن جامعه شهری و روستایی انجام می شود . این کار فعلا از طریق اعضای موسسه و گروه های مرتبط با موسسه انجام می شود .
با حرکت در سطح شهر تهران می توان به طور غیر رسمی اعلام کرد که تعداد بیشتری از شهروندان تهرانی نسبت به سال های قبل پشت پنجره های خود گلدان می گذارند .

4 - جلب مشارکت سازمان های محیط زیست برای هوای پاک

آلودگی هوای شهر تهران فرصتی بود تا سازمان های محیط زیستی را برای یک کار مشارکتی دعوت کنیم . در اردیبهشت 97 این دعوت انجام شد و چند نشست با سازمان ها برگزار شد . اما مشکلی که برای چند فعال محیط زیست از نظر امنیتی به وجود آمد ، سازمان های محیط زیست را به لاک های حفاظتی خود برد و عملا سازمان ها ترجیح دادند که در شرایط فوق هیچ اقدام بزرگ و یا گروهی انجام ندهند .

هدف ششم : پیشگیری از سوتغذیه کودکان

پیشگیری از سوتغذیه کودکان یکی از اهدافی است که موسسه در سال 97 بسیار روی آن متمرکز بود و پیرامون آن فعالیت های متعددی را انجام داد.

1 - ارتباط گیری

- ارتباط با سازمان های دولتی مرتبط با غذا مانند وزارت بهداشت ، انستیتو تغذیه ، سازمان غذا و دارو ، سازمان بهزیستی و....
- ارتباط با شرکت های لبنی در تهران و مازندران
- ارتباط با انجمن صنایع لبنی ایران
- ارتباط با ستاد کشوری ترویج تخم مرغ
این ارتباط ها در کل موجب شد تا نهادهای مرتبط با غذا از پروژه موسسه مطلع شوند ، بتوانند جایگاه خود را برای حضور و یا مشارکت مشخص کنند. این حرکت موجب شد که حداقل تمام مراکز رسمی در حوزه غذا از این طرح مطلع شوند .

2 - نشست تخصصی همفکری برای ترویج شیر و تخم مرغ

در تاریخ 19 اردیبهشت به دعوت موسسه پژوهشی کودکان دنیا نشست تخصصی با حضور نمایندگان سازمان های مختلف دولتی و غیر دولتی به منظور توجه به ضرورت پیشگیری از سوتغذیه و ترویج لبنیات و تخم مرغ برگزار شد.
این نشست از معدود برنامه هایی بود که تمام نهادهای مرتبط با غذا از سطح دولتی ، بخش خصوصی و سازمان های غیر دولتی در آن مشارکت کردند . مراکزی چون وزارت بهداشت ، آموزش و پرورش و بهزیستی و.... هر کدام درباره جایگاه خود و موضوع غذا صحبت کردند.
این نشست به نوعی اعلام موجودیت و طرح مساله از سوی موسسه به تمام بخش ها بود .
هر سازمان تعهدی را اعلام کرد که پس از آن موسسه کوشید این تعهدات را پیگیری کند .
- مشارکت سازمان های غیر دولتی : پس از جلسه 19 اردیبهشت جلسه های منظمی با حضور نمایندگان سازمان های غیر دولتی پیرامون مشارکت در پیشگیری از سوتغذیه کودکان برگزار شد . تقریباً همه سازمان های غیر دولتی کودکان پیرامون موضوع فوق حساس و مشتاق به همکاری هستند.
- پروژه ترویج شیر و چهره های موثر : در این پروژه ده ها هنرپیشه ، کارگردان ، نویسنده ، نقاش ، شاعرو شخصیت های اجتماعی و... در جلوی دوربین هنرمند برجسته کشورمان خانم شادی قدیریان با یک لیوان شیر عکس گرفتند. در این پروژه سعی می شود که نظر جامعه را نسبت به استفاده منظم شیر و تخم مرغ جلب کنند .
- نوجوانان و جوانان و پیشگیری از سوتغذیه کودکان : ترغیب نوجوانان و جوانان برای همکاری با برنامه فوق

3 - فعالیت های ترویجی

در عین حال ده ها فعالیت و برنامه های متنوع پیرامون این پروژه در این سال انجام شد :
- کمک به برگزاری جشنواره شیر و تخم مرغ در بابلسر
- معرفی طرح در هفته علم و صلح با همکاری انجمن ترویج علم
- برگزاری نشست های مختلف ترویجی در تهران و شهرستان
- همکاری مهدهای کودک قایمشهر با موضوع پیشگیری از سوتغذیه
- مشارکت در توزیع منظم شیر در بین مراکز کودکان کار و خیابان با همکاری شرکت لبنی میهن
- تمرکز بر توزیع هزاران عدد تخم مرغ در شادپیمایی عمونوروز در تهران ، کرج ، مازندران ، بم و زاهدان
با نگاهی به مجموعه فعالیت ها می توان به گستردگی و تنوع و در عین حال به موثر بودن فعالیت ها در این هدف اشاره کرد .

هدف هفتم : حمایت از بنیان خانواده

بعد از برنامه آینده پژوهی درباره وضعیت خانواده در ایران ، یکی از برنامه های مهم موسسه ترویج اندیشه و ارکان خانواده در جامعه بود. با این آگاهی که تعریف اشکال خانواده گویی در حال تغییر است ، اما اصول و مبانی خانواده مانند توافق ، همکاری ، تعاون ، عشق ، همدلی ، مراقبت و..... مفاهیمی هستند که می توان آن ها را ترویج داد. موسسه کوشید که با چنین نگرشی به تحکیم بنیان خانواده در جامعه بشری بپردازد .
با این حال در سال 97 برنامه های زیر را سازماندهی کرد:

1 – مطالعات کودکی

مطالعات کودکی یکی از پروژه هایی بود که در سال 97 در گروه پژوهش شکل گرفت. در این پروژه کارشناسان گروه با ده ها متخصص درباره کودکی مصاحبه کردند . تعدادی از این مصاحبه ها در قالب یک کتاب به هیات مدیره موسسه تحویل داده شد .
مجموعه فوق به نوعی اولین منبعی است که گروهی از اندیشمندان ایران در حوزه کودک دیدگاه های خود را با ما در میان گذاشته اند .

2 – برنامه نوجوانی

در کنار پروژه کودکی ، طرح مطالعات نوجوانی نیز با گروهی متخصص آغاز شد . در این طرح نیز چند مصاحبه پیش بینی شد ، اما این جریان ادامه پیدا نکرد. در کل گرایش برای کار با نوجوانان خیلی در جامعه ما جدی نیست . نوجوانان در کل موضوع جذابی برای کار کردن نیستند . نوجوانان به دلیل ویژگی هایی که دارند ، کمتر متخصصانی را علاقه مند کرده اند تا برای آن ها کار کنند . به طوری که بسیاری از متخصصان معتقدند کار با نوجوانان سخت است ، حواشی بسیاری دارد ، نوجوانان در پیگیری کارها تداوم ندارند و در عین حال بسیار تند و خشن و بداخلاق هستند .
با این حال چند طرح برای نوجوانان در این سال پیگیری شد

- برگزاری چهارمین دوره تبادل فرهنگی با گروه های مختلف نوجوانان از سراسر کشور
- کارگاه آموزشی ویژه نوجوانان با عنوان دیگری

3 – تهیه منابع

یک منبع مطالعاتی که از سوی دفتر مرکزی یونسکو برای خانواده ها منتشر شده بود ، از سوی موسسه ترجمه و در اختیار انتشارات کارگاه کودک قرار گرفت. این کتاب راهنمای ساده و بسیار کاربردی برای خانواده هایی است که می خواهند با کودکان خردسال خود کار کنند .

در این بخش لازم است به تلاش فعالیت هایی چون انجمن فرهنگی زنان 13 آبان و انجمن های محلی در تهران اشاره کرد که بسیار به آموزش خانواده پرداخته اند .

دو نمونه موفق از همکاری خانواده ها با برنامه های موسسه

موسسه در سال 97 موفق شد همراهی دو گروه از خانواده ها را با برنامه های خود داشته باشد. اولین گروه خانواده های محله 13 آبان است که در قالب برنامه های انجمن فرهنگی زنان 13 آبان، تعاونی کتاب های پارچه ای و تعاونی آشپزخانه محلی پیش می روند. تقریباً برای تمام فعالیت های پیشنهادی خانواده های این گروه همراه و همدل بودند. دومین گروه نیز باید از خانواده های مرکز آموزش مشارکتی یاد کرد. خانواده های این مرکز همه جانبه برای حمایت و توسعه فعالیت ها و برنامه های موسسه پیشقدم هستند از طرح پیشگیری از سوء تغذیه کودکان تا تبادل فرهنگی نوجوانان. این گروه از خانواده ها مشتاقانه در کنار تمامی پروژه های موسسه هستند و مشارکت گسترده دارند.

4 - جنبش پدری

جنبش پدری نیز یکی از پروژه های موفق موسسه است که در برنامه های خانواده پیش می رود. در حال حاضر جنبش پدری به عنوان یک ایده ناب در بسیاری از مراکز آموزشی و فرهنگی مطرح می شود و در سراسر کشورها صدها مرد در حمایت از کودکان وارد عمل و میدان شده اند. جنبش پدری در شهرهای مختلف کشور مانند بابل، تهران، شهرری، اصفهان و.... فعالیت منظم تری دارند.

5 - گروه سپاس

یکی از گروه هایی که به منظور ترویج و حمایت از بنیان خانواده فعالیت می کند، گروه سپاس است. این گروه می کوشد که با برنامه های مختلف فرهنگ سپاس گذاری را در بطن خانواده جاری کند. در سال 97 این گروه برنامه های مختلفی را به منظور ترویج این فرهنگ سازماندهی کرد. از جمله:

- سپاس از محمد رضا شجریان در قالب بازخوانی تصنیف های شجریان در کوچه و خیابان
- سپاس از طرح بزرگ کارستان و مدیران این مجموعه خانم ها صابر، بنی اعتماد و آقای میر طهماسب
- سپاس از طرح آژاکتاب. راننده آژانسی که اتومبیل خود را تبدیل به فروشگاه کتاب کرده است.
- سپاس از کتابفروشی های محله های مختلف شهر
- سپاس از گروه کتاب های لمسی - حسی
- و.....

6 - گروه آموزش خانواده

گروه آموزش خانواده یکی از کارگروه های موسسه است که از سال 1378 جلسه های منظم خود را برگزار می کنند. در سال 97 گروه با خوانش گروهی و تمرکز بر تفکر انتقادی سعی کردند که دانش و آگاهی خود را در کار با خانواده ارتقا دهند.

هدف هشتم: ایران و ترویج فرهنگ ملی

سال هاست موسسه می کوشد کودکان و نوجوانان را با فرهنگ ایران آشنا کند و در آن ها احساس تعلق به جامعه فرهنگی ایران و سرزمین ایران به وجود بیاورد. ترویج فرهنگ ایران فقط در حوزه کودکان نبوده و سعی شده که معلمان و مربیان و خانواده ها را نیز با این پیشینه فرهنگی مرتبط کنیم.

1 – افسانه های ایرانی

یکی از تلاش های مهم موسسه در این سال ترویج افسانه های ایرانی است و سعی می شود که به شکل های مختلف این افسانه ها معرفی شوند. انتشار سه کتاب با عنوان های عمو نوروز، ماه پیشانی و بزنگوله پا بخشی از این تلاش بوده است. این کتاب ها هر کدام کوشیده اند که با چاپ مقاله های مختلف به بررسی، تحلیل و معرفی این شخصیت های افسانه ای بپردازند. گروه ادبیات مرکز آموزش مشارکتی جزوه هایی را با عنوان واحد کار برای داستان های ماه پیشانی، نمکی، نخودی و... آماده سازی کرده است.

2 – معرفی شخصیت عمو نوروز

معرفی عمو نوروز به عنوان شخصیتی که این ویژگی را دارد تا به عنوان نماد فرهنگی ایران باشد از سال 96 آغاز شد. عمو نوروز به نوعی نماد امید، شادی، تغییر برای جامعه ایران است که نیاز است روی این شخصیت کار فرهنگی بیشتری انجام شود.

3 – شاد پیمایی عمو نوروز

در آستانه نوروز 97 اولین شاد پیمایی عمو نوروزها آغاز شد که با استقبال قابل توجهی در شهرهای مختلف کشور رو به رو بودیم. اما در آستانه نوروز 98 گستردگی شادپیمایی عمو نوروزها بسیار شگفت انگیز بود. صدها شهر و روستا در سراسر کشور به شادپیمایی عمو نوروز پیوستند و هر کدام در منطقه خود امید به زندگی و شادی را ترویج کردند. در مجموع ده ها هزار نفر در سراسر کشور به شادپیمایی عمو نوروز پیوستند. امسال در برنامه های شاد پیمایی تلاش شد تا حاجی فیروز به عنوان یکی دیگر از چهره های فرهنگی ایران نیز معرفی شود.

4 – کتاب ایران

کتاب ایران به عنوان جلد هفتم کتاب های مرجع آموزش پیش از دبستان است که گستردگی آن کمی کار را سخت کرده است. در تصمیم های نهایی قرار شد که بخش جغرافی، تاریخ، هنر و ادبیات آن جدا شود. بخش جغرافی ایران تحویل هیات مدیره داده شده است، اما متأسفانه این کتاب نیاز به عکس و تصویرهای بسیار دارد که در آماده سازی این عکس ها دچار مشکل شده ایم.

5 – جشن شب یلدا

یکی از برنامه های بسیار موثر موسسه ترویج گسترده شب یلدا بود. با این هدف که جشن های ایرانی را می بایست به کودکان معرفی کرد. استراتژی موسسه برای این جشن پرداختن به شب یلدا از ماه آبان بود. این که بتوانیم در طی دو ماه کودکان، نوجوانان و خانواده ها را برای جشن یلدا آماده کنیم. این حرکت موجب شد که پویش گسترده ای در تمام مراکز آموزشی حتی در مدارس دولتی وزارت آموزش و پرورش نیز شکل بگیرد.

دامنه فعالیت ها به این جا رسید که وزارت آموزش و پرورش امتحان های دانش آموزان را در روز پس از یلدا ملغی کرد و به دانش آموزان این فرصت را داد تا بتوانند در جشن های خانوادگی شرکت کنند.

هدف نهم : فرهنگ صلح

1 - کارگروه فرهنگ صلح

پس از اعلام برنامه ده ساله کارگروه صلح فعالیت خود را آغاز کرد . یکی از فعالیت های مهم این گروه بازنگری بیانیه فرهنگ صلح پس از یک دوره 20 ساله است . بنا به نظر اعضای گروه بیانیه فرهنگ صلح نیاز به بازنگری و اصلاح و تغییرات دارد . بخش دیگری از برنامه های فرهنگ صلح توجه به تغذیه کودکان و صلح بود و همراهی هایی نیز با برنامه های پیشگیری از سوءتغذیه کودکان داشتند .

2 - برگزاری دوره آموزشی جاده صلح

یکی از برنامه های ویژه موسسه در حوزه فرهنگ صلح برگزاری دوره آموزشی جاده صلح با حضور 300 نفر از علاقه مندان بود . این دوره آموزشی که 7 جلسه به طول انجامید فرصتی بود تا شرکت کنندگان بتوانند با مبانی این اندیشه آشنا شوند . نوع برگزاری ، سازماندهی ، برنامه ریزی و شیوه اجرا ، این دوره را تبدیل به یک دوره خاص آموزشی درحیطه فرهنگ صلح کرد . در انتها بسیاری از افراد متعهد شدند در گروه های کاری مختلف فعالیت هایی را به نفع همگان انجام دهند .

3 - مشارکت در برنامه های شورای گسترش فرهنگ صلح به نفع کودکان

4 - معرفی برنامه ها و مبانی فرهنگ صلح در صفحه های مجازی

بخش مهمی از پست های کانال تلگرام و اینستاگرام موسسه مبتنی بر مفاهیم فرهنگ صلح بود و بسیاری از این مفاهیم تا پنجاه هزار بار از سوی اعضای کانال در صفحه های مختلف به اشتراک گذاشته شد . برای بسیاری از بازدید کنندگان صفحه های مجازی موسسه این ذهنیت شکل گرفته است که برنامه های موسسه بسیار مبتنی بر صلح و مفاهیم صلح طلبانه است .

هدف دهم : کار با کودکان با نیازهای ویژه

توجه به برنامه های حمایتی و آموزشی از کودکان با نیازهای ویژه یکی از اهداف مهمی است که از سال ها قبل در برنامه های موسسه بوده است . در منابع مختلف موسسه ذکر شده است که اصطلاح کودکان با نیازهای ویژه شامل همه کودکانی خواهد شد که در دوره ای کوتاه و یا طولانی نیاز به مراقبت های ویژه ای دارند. کودکان در بحران ، کودکان روستایی ، مهاجر ، اقلیت ها ، کم توان ها ، دختر بچه ها و... می توانند در شرایط مختلف به عنوان کودکان با نیازهای ویژه معرفی شوند . در سال 97 سه بخش مورد توجه برنامه های موسسه قرار گرفت

1 - کودکان آسیب دیده در زلزله کرمانشاه

برنامه های حمایتی موسسه در قالب همکاری با شبکه دوستداران کودک کرمانشاه بود. این گروه به نوعی نماینده همه فعالیت های موسسه را به عهده داشتند . شبکه کرمانشاه موفق شد تفاهم نامه ای را با فرمانداری و بهزیستی برای ساخت یک مرکز فرهنگی در یکی از روستاهای استان را تنظیم کنند و مراحل ساخت این مرکز با کمک های اهدایی اعضای موسسه از سراسر کشور آغاز شد .

- 2 - کودکان مبتلا به اختلال اتیسم

افزایش و یا آگاهی بیشتر خانواده ها نسبت به کودکان اتیسم و نیازهایی که سازمان های فعال در این حوزه دارند موجب شد که موسسه برنامه هایی را در سال 97 آغاز کند. بخشی از این فعالیت ها عبارت بود از :

- شناسایی سازمان های فعال در حوزه اتیسم در سراسر کشور
  - ارتباط با مراکز پژوهشی و دانشگاهی
  - ارتباط با متخصصین
  - آماده سازی بانک اطلاعاتی پیرامون فعالیت های مرتبط با اتیسم
  - جلب مشارکت کمیسیون ملی یونسکو برای همکاری با برنامه های فوق
- پیش بینی شد که در سال 98 نشستی با گروه های فعال جهت همفکری برای بهبود وضعیت کودکان با اختلال اتیسم برگزار شود .

- 3 - همکاری با مراکز کودکان کار و خیابان

بخش همکاری با سازمان های فعال در حوزه کودکان کار از سال 96 در برنامه موسسه قرار گرفت. چندین نشست همفکری و برنامه ریزی نیز برای این گروه تدارک دیده شد. اما در سال 97 موفق به پیگیری منظم این فعالیت ها نشدیم.

بخش بزرگی از سازمان های کودکان کار با توجه به نوع مسایل مخاطبان خود ، بسیار درگیر جریان های اجتماعی و واکنش نسبت به قوانین و یا برنامه های رسمی و دولتی می شوند. این نوع جریان ها معمولا ارتباط های بین بخشی را دچار مشکل می کند و واکنش های مختلف سازمان ها را بر می انگیزاند. از آن جا که هدف ما سازماندهی برنامه های مشترک به نفع کودکان کار است ، کمتر می توانیم با استراتژی های این سازمان ها همراه شویم. با این حال در سال 97 این فعالیت ها از سوی موسسه در قالب همکاری با سازمان های فعال کودکان کار اجرا شد .

- مشارکت با انجمن حمایت از حقوق کودک برای برگزاری دوره های آموزشی معلمان مراکز آموزش کودکان کار
- مشارکت با کانون کوشا برای توسعه فعالیت های آموزشی به نفع کودکان
- کمک به توزیع شیر هفتگی بین تعدادی از مراکز فوق

جمع بندی

با نگاهی به فعالیت های انجام شده می توان اینگونه ارزیابی کرد که مجموعه فعالیت های موسسه پژوهشی کودکان دنیا براساس ساختار هدفمندی پیش می رود. حداقل این که مجموعه ای از اهداف مشخص مسیر فعالیت های موسسه را هدایت می کند . با این آگاهی که موسسه قرار نیست خود را محدود به این فعالیت ها کند. بلکه در صورت نیاز می تواند برنامه ها و فعالیت های جدیدی را نیز پیرامون اهداف فوق در مجموعه کارهای خود قرار دهد.

گزارش فوق نشان می دهد فعالیت ها و برنامه هایی که به نوعی ارتباط با یکی از سازمان های دولتی دارد و به نوعی بخشی از جریان های دولتی می بایست این برنامه ها را هدایت کند تقریبا یا ناموفق بوده و یا به سختی پیش رفته است. برای مثال طرح های زیر جزو برنامه های ناموفق ما در سال 97 بوده است :

- توسعه جنگل توران
  - پیشگیری از حوادث جاده ای به نفع کودکان
- به طوری که ما نتوانستیم حتی کوچک ترین همکاری و همراهی بخش های دولتی را در کنار خود داشته باشیم.

یا برخی از فعالیت ها که به نوعی تحت تاثیر تصمیم های دولتی است ، تاثیر مستقیمی بر برنامه های توسعه ما می گذارد. مانند گروه های محیط زیستی و مسایل امنیتی این گروه ها برای ترویج طرح هوای پاک

از طرف دیگر افزایش سه برابری ارزشهای خارجی و فشارهای اقتصادی بسیار بر برنامه های آموزشی تاثیر گذاشت . خانواده ها در شرایط سخت اقتصادی در اولین مرحله هزینه های آموزشی خود و فرزندان خود را کم می کنند. حتی افزایش چشمگیر قیمت ها طرح ترویج شیرو تخم مرغ را زیر سوال برد . بسیاری از منتقدین این نکته را مطرح کردند در شرایطی که هزینه لاینیات تا سه برابر افزایش قیمت پیدا کرده است ، موسسه چگونه می تواند به ترویج مصرف لاینیات بپردازد. حتی گروهی این فعالیت موسسه را غیر واقعی قلمداد می کردند .

البته افزایش قیمت فقط محدود به لاینیات نبود . اگر موسسه به ترویج مصرف حبوبات را هم اقدام می کرد ، همین افزایش قیمت برای حبوبات و یا هر محصول غذایی دیگر هم بود .

از طرف دیگر در همین سال فعالیت هایی اجرا شده که هر کدام می تواند موجب شگفتی و رونق کار به نفع کودکان باشد :

- برگزاری دو سمینار بزرگ (شادی تیر 97 و خلاقیت اسفند 97) که در مجموع نزدیک به 1000 نفر در آن شرکت کردند.
  - برگزاری دوره آموزشی جاده صلح با حضور 300 نفر در طی 7 هفته
  - برگزاری ده ها کارگاه های آموزشی که در مجموع بیش از 500 نفر در آن شرکت کردند
  - هماهنگی 52 نوبت سفر ، نشست و دوره آموزشی در شهرهای مختلف کشور در قالب کلاس و با برنامه شبکه دوستدار کودک به شهرهای ایرانشهر ، زاهدان ، همدان ، قایمشهر ، بابل ، ساری ، نوشهر ، چالوس ، اصفهان ، یزد ، شیراز ، کرمان ، بم ، قم ، کرمانشاه ، مریوان ، ساوه ، اراک ، مشهد ، بجنورد و ...
  - ارتباط با مراکز دولتی مانند وزارت کشور ، استانداری مرکزی و خراسان رضوی ، وزارت بهداشت ، وزارت آموزش و پرورش ، وزارت راه ، شهرداری های مختلف کشور ، سازمان بهزیستی ، دانشگاه توانبخشی و بهزیستی
  - تنظیم و آماده سازی بیش از 1000 پست آموزشی ، ترویجی و خیری در شبکه های اجتماعی و با ده ها هزار بازدید کننده
  - برنامه ریزی برای حضور گروهی از نوجوانان جهت شرکت در فستیوال های بین المللی
  - پیگیری سومین سال متوالی برنامه نشست تبادل فرهنگی نوجوانان از سراسر کشور
  - کمک به برگزاری بیستیمین سال فعالیت جامعه دوستدار کودک 13 آبان به عنوان پایدار ترین پروژه اجتماعی غیر دولتی در ایران
- با همه این چند پروژه از فضای درون گروهی موسسه خارج شد و موفق شد به نوعی در سطح جامعه توسعه پیدا کند .

- 1- ترویج گسترده جشن شب چله در مراکز آموزشی
- 2- گسترش برنامه شادپیمایی عمو نوروز با عنوان شادی نفس می کشد
- 3- حساس کردن جامعه به برنامه های آموزش و پرورش

این سه حرکت بزرگ به نوعی خبر می دهد :

- 1- جامعه نسبت به مسایل کودکان حساس است
- 2- بخش های دولتی فعال در حوزه کودکان نیز با ایده های موثر همراهی می کنند
- 3- در صورتی که دیدگاه خانواده ها نسبت به رشد کودکان ارتقا پیدا کند ، خانواده ها راه هایی را به نفع کودکان خود پیدا می کنند .

به نوعی مجموعه این فعالیت ها نشان می دهد

- موسسه هنوز راه های ارتباطی و مناسب برای حساس کردن بخش های دولتی را نمی شناسد و نمی تواند از امکانات دولتی استفاده کند .
- ارتباط با سازمان های مردم نهاد و جلب مشارکت آن ها و یا همراهی با برنامه های آن ها راهی برای ترویج برنامه های دوستدار کودک است
- تمرکز بر مخاطبان اصلی یعنی خانواده ها و راه اندازی پویش های سراسری می تواند به کارهای ترویجی گسترده ای منتهی شود .